

A BA-záróvizsga nyelvtudományi tételsora
amelynek alapján besoroljuk a magyar szakon a nyelvtudományi témájú szakdolgozatokat
alapképzési témakörbe, illetve szakirányi témakörbe

Alapképzési tételek

HANGTAN:

(1) A magyar fonémaállomány rendszere. Oppozíciók és simító folyamatok

Kassai Ilona: Fonetika. Janus/Osiris, Pécs, 1998

Kiefer Ferenc (szerk.): Strukturális magyar nyelvtan 2. Fonológia. Akadémiai K., Bp. 1994

Siptár Péter: Hangtan. In: É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: Új magyar nyelvtan. Osiris, Bp. 1998. 293-390.

ALAKTAN:

(2) A magyar nyelv típusa és sajátos tipológiai alkata

Havas Ferenc: A nyelvek típusai között a magyar nyelv. In: Sipos Lajos (főszerk.): A magyar nyelv és irodalom enciklopédiája. Magyar Könyvklub, Bp. 2002. 23-26.

Kiefer Ferenc (szerk.): Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia. Akadémiai K., Bp. 2000

É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: Új magyar nyelvtan. Osiris, Bp. 1998. 190-197.

MONDATTAN

(3) A magyar mondatszerkezet leírása (transzformációs generatív keretben)

(4) Az Univerzális grammatika (X-vonás elmélet, hangalakot nem öltő emelek, kiinduló és felszíni szerkezet, operátorok és hatókörök, az Iránymegszorítási elv stb.)

Közös irodalom a (3-4) tételpárhoz:

Alberti Gábor: *Generatív grammatikai gyakorlókönyv III.* HEFOP konzorcium, 2006.

Alberti Gábor – Medve Anna: *Generatív grammatikai gyakorlókönyv.* Janus/Books (Gondolat), Budapest. 2002/2005.

Kiefer Ferenc (szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan I. Mondattan.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.

SZÖVEGTAN:

(5) A szöveggrammatikától a textológiáig

De Beaugrande, R. – Dressler, W.: A szövegnyelvészet kialakulása. Bevezetés a szövegnyelvészetbe. Budapest, Corvina, 2000.

Síklaki István: Elbeszélő szövegekkel kapcsolatos kutatások. Budapest, Tömegkommunikációs Kutatóközpont, 1980.

Pléh Csaba – Síklaki István – Terestyéni Tamás (szerk.): Nyelv, Kommunikáció, Cselekvés. Osiris, 1997. 14-81; 188-277; 341-379.

Petőfi S. János: A szöveg fogalmának, valamint megformáltságának értelmezése. A szöveg mint komplex jel. Budapest, Akadémiai, 2004. 27-70.

JELENTÉSTAN:

(6) A jelentés fogalma és összetevői. A nyelvi jel kognitív és kommunikatív funkciói

Crystal, David: A nyelv enciklopédiája. Osiris, Bp. 1998. 132-142.

Károly Sándor: Általános és magyar jelentéstan. Akadémiai K. 1970. 42-94.

Kiefer Ferenc: Jelentéelmélet. Corvina, 1999. 13-37.

Pethő József: Jelentéstan (a BA-képzés számára). Bölcsész Konzorcium, PTE, 2006.

STILISZTIKA:

(7) A (kognitív) metafora

Fónagy Iván: A költői nyelvről. Corvina, 1999, 127-237.

Kiefer Ferenc: Jelentéelmélet. Corvina, 1999. 92-120.

Kövecses Zoltán: A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe. Typotex, Bp. 2005. 13-57, 201-214.

Szilágyi N. Sándor: Hogyan teremtsünk világot? Rávezetés a nyelvi világ vizsgálatára. Erdélyi Tankönyvtanács, Kolozsvár 1996. 11-58.

Tolcsvai Nagy Gábor: A magyar nyelv stilisztikája. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996.

SZEMIOTIKA:

(8) A jel szemiotikai fogalma

Kárpáti Eszter (szerk.): Szöveggyűjtemény a szemiotika tanulmányozásához. Budapest, Aula, 2003, 9-194.

SZOCIOLINGVISZTIKA:

(9) A nyelv és a társadalom viszonyának kutatási területei, újabb megközelítései

Kenesei István (szerk.): A nyelv és a nyelvek. Corvina, Budapest, 2000.

Kiefer Ferenc (szerk.): Magyar nyelv. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.

Kiss Jenő: Társadalom és nyelvhasználat. Szociolingvisztikai alapfogalmak. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.

Lengyel Zsolt – Navracsics Judit – Szabari Krisztina – Szépe György: *Szociolingvisztika δ-π*. Budapest-Pécs-Veszprém, 1996.

Szépe György – Pap Mária (szerk.): Társadalom és nyelv. Szociolingvisztikai írások. Gondolat Kiadó, Budapest, 1975.

Wardhaugh, Ronald: Szociolingvisztika. Osiris Kiadó, Budapest, 2002.

PSZICHOLINGVISZTIKA:

(10) A nyelv és a gondolkodás viszonyának kutatási területei, újabb megközelítései

Gósy Mária: Pszicholingvisztika. Corvina Kiadó, Budapest, 1999.

Kenesei István (szerk.): A nyelv és a nyelvek. Corvina, Budapest, 2000.

Kiefer Ferenc (szerk.): Magyar nyelv. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.

Lengyel Zsolt: Bevezetés a pszicholingvisztikába. Veszprém, 1994.

Pinker, Steven: A nyelvi ösztön. Typotex, Budapest, 1999.

FINNUGRISZTIKA:

(11) Egy szabadon választott – az uráli/finnugor nyelvcsaládba tartozó – nép hagyományos anyagi és szellemi kultúrájának és mai életének bemutatása

Csepregi Márta (szerk.): Finnugor kalauz. Panoráma, 1998.

Hajdú Péter – Domokos Péter: Uráli nyelvrokonaink. Bp., 1978.

Hoppál Mihály (szerk.): A tejút fiai. Európa, 1980.

Zsirai Miklós: Finnugor rokonságunk. reprint. Trezor, 1994.

<http://fu.nytud.hu> (rokonszenv)

NYELVTÖRTÉNET:

(12) A magyar nyelv finnugorsága. (Bizonyítsa be példák segítségével, hogy a magyar nyelv az uráli/finnugor nyelvcsaládba tartozik!)

Bereczki Gábor: A magyar nyelv finnugor alapjai. Tankönyvkiadó, 1984.

Csepregi Márta: Kérdések a nyelvrokonságról. In.: Finnugor kalauz. Szerk.: Csepregi Márta. Panoráma, 1998. 9-18.

Hajdú Péter: A rokonság nyelvi háttere. In.: Uráli népek. Nyelvrokonaink kultúrája és hagyományai. Bp., 1975. 11-43.

Klima László: Magyarságtudatunk és a finnugor nyelvrokonság. In.: Finnugor kalauz 19-35.

Pusztay János: Az „ugor-török háború” után. Fejezetek a magyar nyelvhasználat történetéből. Bp., 1977.

Rédei Károly: Őstörténetünk kérdései. Bp., 1998.

Zsirai Miklós: Finnugor rokonságunk. Reprint. Szerk.: Zaicz Gábor. Trezor, 1994. 597-611.

Szakirányi tételek

NYELVMENTOR szakirány:

(1) Az alkalmazott nyelvészet területei

Crystal, David: A nyelv enciklopédiája. Osiris, Budapest, 1998.

Fodor István: Mire jó a nyelvtudomány? Gondolat, Budapest, 1968.

Kárpáti Eszter (szerk.): Szöveggyűjtemény az alkalmazott nyelvészet tanulmányozásához. Aula, Budapest, 2003.

Kiefer Ferenc – Siptár Péter (szerk.): A magyar nyelv kézikönyve. Akadémiai, Budapest, 2003.

Kiefer Ferenc (szerk.): Magyar nyelv. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.

(2) A nyelvpolitika és a nyelvi jogok

Csernusné Ortutay Katalin – Forintos Éva (szerk.): Nyelvi jogok. Nyelv, politika, oktatás. Kiskönyvtár-sorozat, 3. kötet. Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém, 2000.

Nádor Orsolya: Nyelvpolitika. A magyar nyelv politikai státusváltozásai és oktatása a kezdetektől napjainkig. BIP, Bp. 2002.

Nádor Orsolya – Szarka László (szerk.): Nyelvi jogok, kisebbségek, nyelvpolitika Kelet-Közép-Európában. Akadémiai Kiadó. Budapest. 2003.

Szépe György: Nyelvpolitika: múlt és jövő. Iskolakultúra-könyvek 7. Pécs, 2001.

Szépe György – Derényi András (szerk.): Nyelv, hatalom, egyenlőség. Nyelvpolitikai írások. Corvina Kiadó. 1999.

(3) A két- és többnyelvűség szociolingvisztikája és pszicholingvisztikája

Bartha Csilla: A kétnyelvűség alapkérdései. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999.

Göncz Lajos: A kétnyelvűség pszichológiája. Forum Könyvkiadó. Újvidék. 1985.

Kiss Jenő: Társadalom és nyelvhasználat. Szociolingvisztikai alapfogalmak. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest, 1995.

Navracsics Judit: A kétnyelvű gyermek. Corvina, Budapest, 1999.

Wardhaugh, Ronald: Szociolingvisztika. Osiris Kiadó. Budapest. 2002.

HUNGAROLÓGIA specializáció:

(1) A magyar mint idegen nyelv fogalmi tartalma

Gyay Béla – Nádor Orsolya (szerk.): A magyar mint idegen nyelv/hungarológia. Tankönyv és szöveggyűjtemény. Janus/Osiris. Pécs/Budapest 1998 (www.mek.oszk.hu/ / www.mek.iif.hu)

Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (szerk.): Magyar nyelvmester (Magyar mint idegen nyelvi és hungarológiai alapismeretek). Tinta, Bp. 2006.

Nádor Orsolya: Nyelvpolitika. A magyar nyelv politikai státusváltozásai és oktatása a kezdetektől napjainkig. BIP, Bp. 2002.

Szili Katalin: Vezérkönyv a magyar grammatika tanításához. Enciklopédia Kiadó, Bp. 2006.

(2) A hungarológia fogalmának korszerű értelmezése

Giay Béla – Nádor Orsolya (szerk.): A magyar mint idegen nyelv/hungarológia. Tankönyv és szöveggyűjtemény. Janus/Osiris. Pécs/Budapest 1998 (www.mek.oszk.hu/ / www.mek.iif.hu)

Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (szerk.): Magyar nyelvmester (Magyar mint idegen nyelvi és hungarológiai alapismeretek). Tinta, Bp. 2006.

Nádor Orsolya: Nyelvpolitika. A magyar nyelv politikai státusváltozásai és oktatása a kezdetektől napjainkig. BIP, Bp. 2002.

Szűcs Tibor: Hungarológia. In: Révai Új Lexikona. Babits K. Kft., Szekszárd, 2002. X: 257-261.

(3) A magyar mint idegen nyelv funkcionális és kontrasztív leírásának főbb kérdései

Hegedűs Rita: Funkcionális kategóriák a magyarban. Hungarológiai Évkönyv I (2000): 129-136.

Hegedűs Rita: A funkcionális grammatikák felette szükséges voltáról. Hungarológiai Évkönyv 5 (2004): 86-91.

Hegedűs Rita: Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések. Tinta, Bp. 2004.

Szűcs Tibor: A magyar mint idegen nyelv grammatikai terminológiájáról – határtalanul? In: Nyelv, nyelvész, társadalom (Szerk.: Terts István). Keraban, 1996. I. 278-288.

Szűcs Tibor: A magyar mint idegen nyelv leírásához. In: Színes eszmék nem alszanak... (Szépe György 70. születésnapjára. Szerk.: Andor József – Szűcs Tibor – Terts István). Lingua Franca Csoport, Pécs, 2001. II. 1219-1230.

Szűcs Tibor: A kontrasztív nyelvészet szerepe a magyar mint idegen nyelv tanításában. In: Magyar nyelvmester (Szerk.: Hegedűs Rita – Nádor Orsolya). Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2006/2007. 97-111.

NYELVTECHNOLÓGIA szakirány:

(1) A modern (formális) nyelvészetet megalapozó matematikai eszköztár áttekintése (halmazelmélet, axiómarendszerek, algebra, grammatikák és automaták, enyhén környezetfüggő nyelvtanok)

Partee et al: *Mathematical Methods in Linguistics*. Kluwer Academic Publ. 1990.

Alberti Gábor: *Matematikai bevezető nyelvészeknek*. Tinta Kiadó, Bp. 2006.

Alberti Gábor: *Formális grammatikák és automaták*. Tinta Kiadó, Bp. 2006.

(2) Az „alsóbb” grammatikai szintek modern leírása(i) (hangtan, alaktan, mondattan)

Durand, Jacques – Siptár Péter: *Bevezetés a fonológiába*. Osiris, Budapest, 1997.

Kiefer Ferenc szerk.: *Strukturális magyar nyelvtan 1. Mondattan*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.

Kiefer Ferenc szerk.: *Strukturális magyar nyelvtan 2. Fonológia*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2001.

Kiefer Ferenc szerk.: *Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2000.

(3) A „magasabb” grammatikai szintek modern leírása(i) (jelentésstan, diskurzustan), illetve a lexikai komponens

Asher, Nicholas – Alex Lascarides: *Logics of Conversation*. Cambridge Univ. Press, 2003.

Kenesei István szerk.: *Igei vonzatszerkezet a magyarban*. Osiris, Budapest, 2000.

Kiefer Ferenc: *Jelentéselmélet*, Corvina, Budapest, 2000.